QVÆSTIO XXIII.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Condemnatus ad perpetuos carceres an perdat teſtamenti factionem.*

Ex Additionibus.

1 *Damnatus ad perpetuos carceres, vel ad remiges, an teſtari poſſit.*
2 *Iure ciuili nemo ad perpetuum carcerem poteſt damnari.*
3 *Quo caſu perpetuo carceri mancipatus teſtari nequeat.*

ADDITIONES.

a 1 N*Vnquid condemnatus ad perpetuas carceres perdat teſtamenti factionem.*] Damnatur ad perpetuos carceres, vel ad perpetuo remigandum, iure nouo teſtamentum facere poſſe, verius videtur; tum quia ſeruus pęnæ non efficitur. Authentic. ſed hodie, C. de donation. inter virum, & vxorem. No-
2 uell. 22. cap. 8. Tum † quia iure ciuili nemo ad perpetuum carcerem damnatur. l. aut damnum 8. l. ſolent. 9. ff. de pęn. l. incredibile. 6. C. de pęn. Couarruu. ad rubr. de teſtament. parte tertia, num. 27. Marant. in l. is poteſt 18. ff. de acquir. vel omitten. hæred. nu. 112. Peregrinus lib. 3. de iure fiſci, tit. 4. nu. 5. & 9. Farinac. de var. ac diuerſ. queſtionib. q. 102. in ſpec. 3. num. 146. & 158. Soar. in theſ. recept. ſent. litt. C. nu. 12. Thad. Piſo
3 lib. 1. var. reſol. cap. 3. num. 19. Sanè † ſi quis ob eiuſmodi crimē carceri in perpetuum ſit deuotus, ac mancipatus, ex quo publicatio fit bonorum, & quis inteſtabilis redditur: tunc nullo modo eum teſtari poſſe, cū nec bona is habeat, de quibus teſtetur, concludunt Philip. Fran. in rubr. de teſtamēt. verſ. duodecimo queritur, &c. Simon de Prær. lib. 2. de interpret. vltim. volunt. dubio 1. ſolut. 4. num. 84. eoſque referens Nicolaus Reuſn. in tract. de teſtament. part. 2. capit. 40. nu. 4. & Petr. Gregor. lib. 42. ſyntagm. iur. vniuerſ. cap. 8. nu. 12. Eaque de re videantur quoque poſt alios, quos citant, Michael Graſs. lib. 1. receptar. ſenten. §. teſtamentum, q. 28. numer. 3. Petrus Gilkenius ad l. 1. numero 11. C. qui teſtamentum facere poſſunt. *Harprec.*

QVÆSTIO XXIII.

1 a Q*Væro,* [a] *nunquid condemnatus ad perpetuos carceres perdat teſtamenti factionem? Reſpon. Abb. in rubr. de teſtam. poſt num. 4. verſic. Dubitatur etiam. dicit, quod ſi talis condemnatus ad perpetuum carcerem eſt laicus proculdubio efficitur inteſtabilis, & quod hæc eſt communis ſententia. Hanc etiam dicit eſſe communem, Franc. in Rubric. de teſtamen. verſ. 12. prohibetur, quem refert Bertrand. conſ. 194. poſt num. 2. lib. 1. in 2. part. quæ tamen opinio numquam mihi placuit. Certum eſt enim, quod de iure ciuili non imponitur hæc pœna carceris, vt dixi infra lib. 5. §. fin. quæſt. 70. verſic. pœna autem. Cum ergo non poſſit quis effici inteſtabilis, niſi quando imponitur pœna à lege permiſſa, vt dixi ſupra, q. 21. verſ. Sed pone. ſequitur, quod talis cōdemnatos ad perpetuos carceres de iure ciuili non amittit teſtamēti factionem.*

QVÆSTIO XXIV.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Excommunicatus an poſſit teſtari.*

Ex Additionibus.

1 *An excommuaicatus teſtamenti factionem habeat.*
2 *Manifeſtè quoque excommunicatus teſtari poterit.*

ADDITIONES.

a E*Xcommunicatus poſſit teſtari.*] Et quod excommunicatus habeat actiuè, & paſſiuè teſtamēti factionem communem dixi in collect. mea cōmun opin. ver. excommunicatus, numero 7. *Giach.*

Quod imo excommunicatus poſſit teſtari, etc.]
1 Quod excommunicatus, ideſt, à communione Eccleſiæ anathemate Pontificio ſegregatus habeat vtramque teſtamenti factionem, & actiuam, & paſſiuam, tenent vltra Doctores hic recitatos, Didac. Couar. in rubr. de teſtam. parte 2. num. 18. Fernand. Vaſq. de ſucceſ. progreſſ. libro primo, §. 1. num. 120. Bened. Capra concluſ. 120. nu. 188. Viuius commu. opin. libr. 2. verb. excommunicatus, num. 5. Anto. Gabr. commun. concluſio. lib. 4. tit. de teſtam. concl. 1. hoſq; referens Michael Graſs. lib. 1. recept. ſentent. §. teſtamentum, quæſtio. 2. numer. 1. & Thadæus Piſo lib. 1. variar. reſolut. cap. 12. num. 9. *Harprec.*

b *Ang. de Aret.*] Aduerte quod Ang. ibid. excip. vnum caſum, videlicet in hæretico, in quo hoc eſſe ſpeciale dicit, vt nō poſſit teſtari: alij autem poſſunt: & illam communem atteſtantes, retulit Apoſt. ibid. *Giachar.*

c *Maximè occultè excōmnnicato.*] Et quid ſi publicè ſit excommunicatus, & quid ſi pro uſuris, pro hæreſi, pro iniuria facta Cardinali, & quid ſi ſit anathematizatus, & quid ſi ex priuilegio teſtandi facultas ſibi competat, uide latè Gabr. de teſtam. concl. 1. *Gouean.*

d *Quod excommunicatio ſit occulta.*] Siue
2 † occultè, ſiue manifeſtè, & publicè quis excommunicatus fuerit, nihilominus eū teſtari poſſe (contra Clarū hic hæſitātem) ſimpliciter ſtatuunt Bart. in l. ſi quæramus 4. nu. 9. ff. qui teſt. fac. poſſ. Benedict. Capr. d. conclu. 102. num. 189. Couar. d. rubr. p. 2. nu. 18. Graſſ. d. q. 24. num. 2. hoſque laudans Piſo loco modo annotato. *Harprec.*

QVÆSTIO XXIV.

a Q*Væro, an excommunicatus poſſit teſtari? Reſpondeo gloſ. in ca. decernimus, in verb. & teſtificando, de ſentent. excommnnic. in 6. tenet quod non; & dicit Albert. in l. 1. num. 4. C. de hæred. inſtitut. quod ita tenent cōmuniter Canon. & forte tempore Alberici iſta opinio ſaltem apud Cano. erat magis communis. Sed hodie contraria opin. ſcilicet, quod imò excōmunicatus poſ-*
a *ſit* [a] *teſtari, eſt magis communis, vt dicit Abb. in rubric. de teſtam. num. 5. Barbat. in c. quia ingredientib. col. fin. de teſtam. quem refert Io. Dilect. de Arte teſtandi, tit. 1. caut. 10. num. 1. Aretin. in l. ſi quæramus, col. pen. verſ. Tertio adde. ff. de teſtamen. quem refert Apoſtill.*
b *ad Angel. de Aret. in §. finali, ſub numero decimo Inſtitut. quibus non eſt permiſſ. face. teſtam. & Franc. in repet. Rubric. de teſtam. nu. 32. Andr. Beſſet. in repet. l. 1. nu. 65. C. de ſacroſ. Eccl. Bertr. cōſ. 227. nu. 11. lib. 2. in 1. parte, conſ. 41. nu. 1. lib. 2. in 2. part. Et dicit Corn. conſ. 180. in lit. R. lib. 4. quod eſt cōmunis ſententia ferè omnium,*
c *maximi in* [c] *occultè excommunicato. Et hæc opin. intrepidè tenenda eſt, vbi duo concurrāt. Primum, quod non ſit excōmunicatus ex cauſa, quæ alias redderet illum inteſtabilem. Secū-*
d *dum, quod* [d] *excōmunicatio ſit occulta; ſi verò hæc duo non concurrerent, res non eſſet ſine difficultate. Sed pro nunc nihil determino.*

ADDI-

QVÆSTIO XXV.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Infamis an poſſit teſtari.*

Ex Additionibus.

1 *Infamis vtrum teſtari poſſit.*
2 *Infamem teſtari poſſe, multis rationibus demonſtratur.*
3 *Mulier intra annum luctus ſecundo nubens infamis efficitur.*
4 *Vt, & ex cauſa ignominioſa a militia dimiſſus.*
5 *An periurus teſtamentum facere queat.*

ADDITIONES.

a I*Nfamis.*] Adde, quod infamis quis efficitur tripliciter, vt per Cæphal. conſ. 227. num. 14. ipſo iure, per ſententiam, & ex genere pœnæ, vt quia iuſſu prætoris fuſtib. quis ſit cæſus. Item quæ perſonæ infames dicantur, vide in cap. infames 6. q. 1. Et obiter hic ſcias, quod infamis repellitur ab omni officio publico, & ab omni dignitate Eccleſiaſtica, etiam ab habita. Infamia vero facti repellit a dignitatibus habendis, non à quæſitis, niſi dicatur in ſententia. Item non repellit a dignitatibus, & honoribus beneficialibus. Hæc & alia notatu digna vide per Felin. in cap præterea, de teſtibus cogen. vbi etiam habes, quod imputandum eſt ei, qui aſſumitur ad officium publicum, ſi non detegit habilitatem ſuam, & quod indignus, qui patitur ſe eligi conſentiendo electioni, punitur. *Giach.*

1 *An infamis poſſit teſtari.*] Infamem † teſtamentum facere poſſe, communis opinio eſt, ut poſt Doct. hic a Claro relatos, teſtantur Michael Graſſus lib. 1. recept. ſentent. §. teſtam. q. 32. Emanuel Soarez in theſ. recept. ſentent. littera I, nu. 59. Duaren. ad tit. ff. qui teſtam. fac. poſſ. ſub rubr. de his, qui teſta. fac. poſſ. uerſic. nunc uidendum eſt de ijs, &c. Matthias Stephani cent. 2. q. 54. ad litt. B, & Iohannes Dauth. in tract. de teſtament. tit. qui teſtam. facere poſſ. nu. 265. Huiuſq; communiter
2 † receptæ ſententiæ multiplex eſt ratio: Tum quia nulla lex reperitur, quæ ſpecialiter prohibeat infamem teſtari. Ergo ei permiſſam eſſe teſtamenti factionem affirmandum eſt, argum. l. 1. §. 1. ff. de teſtibus, l. mutus, 43. §. 1. de procuratoribus l. cum prætor 12. ff. de iudic. l. qui accuſare 8. ff. de accuſationibus. Tum quia Caius I. C. in l. eius, qui 8. ff. qui teſtam. fac. poſſ. anxie & ſcrupuloſe docet, uarijs exemplis in medium productis, qui ob pœnam, & crimen, uel conditionem amittat teſtamenti factionem; & tamen non meminit eorum, quibus infamiæ nota inuritur. Tū
3 † quia in l. 1. C. de ſecund. nupt. ab Impp. Gratiano, Valentiniano, & Theodoſio reſcriptum eſt: mulierem, quæ intra annum luctus ſecundo nupſit, infamem fieri; & præterea hac pœna plecti, ut ultra tertiam partem bonorum ſuorum, non poſſit marito ſecundo teſtamento relinquere. Qibus uerbis manifeſte oſtenditur, am poſſe teſtamentum facere, modo tertiam partem bonorum ſuorum legando
4 non excedat. Tum † denique quia a militia ex cauſa ignominioſa dimiſſus, infamis eſt, & priuilegium militare amittit: & tamen iure communi teſtari non prohibetur, l teſtamenta 26.
5 ff. de teſtamento militis. Atque † hinc infertur: periurum, licet infamis ſit, l. ſi quis maior. 41. C. de tranſactionibus, Can. infames. 17. & can. quicunque 18. cauſ. 6. q. 1. c. querelam 10. ibique gl. ſuper uerbo, periurij. De iureiurand. tamen teſtament. facere poſſe per notata Ioan. Andreæ in c. quod ſemel. 29. nu. 9. de reg. iur. in 6. & Reuſner. in tract. de iure teſtam. par. 2. cap. 49. num. 4. *Harprec.*

QVÆSTIO XXV.

1 a Q*Væro, an* [a] *infamis poſſit teſtari? Reſp. quod ſic. Ita tenet Bart. in l. is cui §. ſi quis ob carmen, ff. de teſt: & ita commun. tenetur vt dicit Abb. in rubr. de teſtament. poſt numero 8. verſic. XV. prohibetur. Quod intellige, niſi expreſſe à lege prohibitus ſit teſtari, prout eſt infamis condemnatus ob libellū famoſum, vt probatur in d. §. ſi quis ob carmen.*

QVÆSTIO XXVI.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Vſurarius manifeſtus non poteſt teſtari, niſi præſtita cautione de reſtituendi vſuris.*
2 *Et an præſtanda ſit cautio pignoratitia.*
3 *Et quid ſi talis cautio poſt teſtamentum conditum præſtetur.*
4 *Et quid ſi vſurarius deſierit vſuras exercere.*
5 *Et quid in Iudæo vſurario manifeſto.*
6 *Et an vſurarius manifeſtus poſſit donare cauſa mortis.*

Ex Additionibus.

1 *Manifeſtus vſurarius an & quatenus teſtari poſſit.*
2 *Eiuſmodi vſurario ſepultura eccleſiaſtica denegatur.*
3 *Conſtitutio cap. quanquam 2. de vſur. in 6. de qua cautione accipiatur.*
4 *An teſtamentum reconualeſcat, ſi cautio de reſtituendis vſuris, poſtea ex interuallo præſtetur.*
5 *Quid, ſi vſurarius deſierit exercere vſuras.*
6 *Et quid, ſi præſtitit cautionem, & poſtea vitium vſurarum continuauit.*
7 *Num diſpoſitio d. c. 2. habeat locum in Iudæis.*
8 *Ecquid mercator, qui merces carius vendit, ſi ſolutio differatur, quam ſi in præſenti pecunia numeretur, pro manifeſto vſurario habeatur.*
9 *Teſtandi libertas omni iure conceſſa.*
10 *Teſtamenta ſuum ſortiri effectum publice intereſt.*
11 *Contractus ex conſuetudine iudicatur ex licitis.*

QVÆSTIO XXVI.

1 a Væro, an vſurarius manifeſtus poſſit [a] teſtari? Reſpo. quod ſic: dummodo præſtet cautionem de reſtituendis vſuris, iuxta formam c.quanquam, de vſur.in 6. Quis autem dicatur vſurarius manifeſtus, dixi infr. lib. 5.§. vſura. verſ. Sed hic quæro.

2 Sed quæro, quia ille tex. ſimpliciter requirit, quod præſtetur idonea cautio, nunquid b [b] ſufficiat nuda cautio, an autem requiratur pignoratitia, vel fideiuſſoria? Reſp. quod requiruntur pignora, vel fideiuſſores. Ita tenet glo. in d.c. quanquam in verbo, Idonea: quam dicit eſſe communiter receptam Dida. lib.3.reſol.c. 3.nu.6.

3 Sed pone, quod conditum ſit teſtamentum non præſtita cautione; iuxta formam d.c.quanquam, ſed poſt teſtamentum præſtetur talis cautio, nunquid teſtamentum ipſum, præſtita ex poſt facto cautione, reconualeſcet? Reſp. quod in hoc articulo magna eſt controuerſia inter ſcribentes: tamen magis cõ c munis [c] opi. eſt, quod reconualeſcat; vt atteſtatur Alexan. in l.Gallus, §. ille caſus, num.8. licet dicat, quod contraria opinio eſt de iure ſuſtentabilior. Eandem opi. dicit eſſe communem Felin. in c.cum dilectus, n. 3. de accuſ. Dec. in l.quod in initio, nu.12. ff. de reg.iur. Didac. d.cap.3. poſt.n.9. verſ.12.hoc. Et hæc opinio tanquam æquior tenenda eſſet in practica.

4 Item quæro, ſi d vſurarius manifeſtus deſinat exercere vſuras, nunquid in eo locum habebit diſpoſitio d.c.quanquam? vt ſcilicet non poſſit teſtari, niſi præſtita cautione? Reſpondeo e [e] quod ſic. Et hæc eſt magis commun. opi. vt atteſtatur Soc. conſ.127. ante nu. 1. lib.3. & etiam tutior animæ, propterea iudicando, aut conſulendo non eſſet ab ea recedendum. Certum eſt enim, quod etiam, quod quis deſinat fenerari, non tamen propterea deſinit eſſe vſurarius, vt dixi infra, li.5.§. vſur. verſ. Vltimo quæro. Sed iſtam concluſionem intellige, vt procedat in vſurario, qui vſuras non reſtituit. Nam ſi vſuras reſtituiſſet, & deſijſſet fænerari, vtique poſſet condere teſtamentum; eſſet enim ſuperflua cautio pro reſtituendis vſuris, ſi iam facta eſſet reſtitutio.

5 Quæro etiam, [f] nunquid di- f ſpoſitio d.c. quanquam. habeat

ADDITIONES.

a Poſſit teſtari.] Adde hic, quod ſicut vſurarius manifeſtus prohibetur teſtari, prohibetur etiam cauſa mortis donare: hanc magis communem vide per Alex. in l.diſertus nu. 2. C. qui teſtam. fac. poſſunt. Et de cautelis vide per Duran. de art.teſt.tit. 1.caut.7. Et dixi in collec. mea commun. opin. verb. vſurarius, nu.7. Item quis dicatur vſurarius manifeſtus, habes ibid. nu.4.& 5. quia non tranſcribo. Vide etiam de illa q. per eund. §.donatio. q.7. *Giach.*

Poſſit teſtari.] Vide latius Gabr. concluſ. 3. de teſtament. à quo multas tum ampliationes tum limitationes addiſces, & an teſtamentum factum priuſquam vſuras exerceret, ſuſtineatur, vide Ceph. conſ.420. nu.14. vol.3. *Gouean.*

An vſurarius manifeſtus poſſit teſtari.] Mani- 1 feſtum † vſurarium, ſeu feneratorem teſtari non poſſe, niſi cautione de reſtituendis vſuris prius præſtat ex cap. quanquam 2. circa finem. vbi Ioan. Andreæ, & Canoniſtæ, de vſur. in 6. Vaſquius de ſucceſſ. progreſſ. libr.1.§. 1.nu.178. Michael Graſſ. lib.1.recept. ſent.§. teſtamentum, quæſt.33.num.1 Couar. ad rubr. de teſtament. par.3.num. 11.& li. 3.var. reſolut.c. 13.nu.9. 2 Eiuſque † ratio eſt vſuræ ipſius fæditas, & labes maxima: quæ ſane tanta eſt, vt (ſecundum canones) reo iſtius criminis nõ tantum ſepultura eccleſiaſtica denegetur: ſed & præterea is excommunicetur; adeoque plane inteſtabilis reddatur. d.c.2. in princ. de vſur. in 6. Clem. 1. de ſepultur. Panorm. conſ. 1. lib. 2. eumque citans Nicolaus Reuſner. in tract. de iure teſtamen. par.2.c.47.nu 2. *Harprec.*

3 d *Nunquid ſufficiat nuda cautio, &c.*] Quod † d.cap. quanquam 2. de vſur. in 6. non de ſimplici ſiue nuda, ſed de fideiuſſoria, vel pignoratitia cautione accipi debeat vltra, gl. & Couar. hic allegatos, tenent Ant. Gabriel Roman. commun. concluſ. lib.4. tit. de teſtam. concluſ.3.nu.10.& Graſſ. d.§. teſtam. q.33. num.8. *Harprec.*

4 c *Magis communis opinio eſt, quod reconualeſcat.*] Quod † teſtamentum vſurarij manifeſti ſine conditione prædicta præſtita conditum reconualeſcat, ſi poſtea ex interuallo præſtetur, poſt alios a ſe memoratos, affirmat Craſſus d.q 33.nu.4. verſic. contrarium vero, &c. vbi nu.5. ſubijcit, hoc adeo verum eſſe, vt ſufficiat, etiamſi teſtator dimittat procuratorem ad præſtandã iſtam cautionem, per notata Angeli diſputatio. incip. Aſtenſis miles, q.21. Viuij commun. opin. lib.1. verb. vſurarius, & Ioan. Dilecti Durantis in tract. de arte teſtandi. tit. 1. cautel.7. num.2. *Harprec.*

d *Si vſurarius manifeſtus deſinat exercere vſuras.*] Conclu- 5 ſio, qua † aſtruitur, vſurarium manifeſtum non poſſe teſtari, niſi præſtita cautione de ſoluendis, & reſtituendis vſuris, procedit non tantum in eo, qui tempore teſtamenti eſt vſurarius manifeſtus, ſed etiam in eo, qui iſto tempore artem fœneratitiam intermiſit: vt poſt Ang. in d.q.12. Couar. d.lib. 3. var. reſol. c.3. num 9 & verſ. nono, &c. Ant. Gabr. d.concl.3. num.9. annotauit, 6 Graſſus d.q.33.num 2. At † quid, ſi vſurarius manifeſtus, præſtita prius cautione, teſtamentum rite fecit, & tamen poſt teſtamentum ſecrete viuit, vſurarium continuauit; ecquid teſtamentum valebit? Tale teſtamentum non valere, ſed irritari, merito reſpondent Ang. d.diſput. Aſtenſis miles, q. 13. Bened. Capra tract. regul. concl. 102.n. 159. hoſq; laudans Graſſ. d.q.33. nu. 3. Haud enim videtur negotiatione improbam, ſeu fœneratitiam dimiſiſſe, qui redijt ad vomitum, crimenque reiterauit. *Harprec.*

e *Reſp. quod ſic.*] An idem de excommunicati teſtamento dici poſſit, nimirum illud detenta abſolutione reconualeſcere? vide Hyp. de Marſ. in ſ. ſuæ quæſtionis habendæ, nu. 53.54. & de quæſtionis. *Gouean.*

f *Nunquid diſpoſitio d.c.quanquam. habeat locum etiam in Iudæis.*] Iu- 7 dæos, † manifeſtos vſurarios, abſque præſtita cautione idonea de vſuris reſtituendis, teſtari poſſe cõmuniter receptum eſt, vt teſtantur Alexan. conſ. 106. vol 6. Ant. Gabr. d.concl. 3.nu. 8. Viuius commun. opi. lib. 1. in verb. vſurarius. Graſſ. d.q.33.num.6. & Reuſ. d.part. 2. de iure teſtam. c.47 num.15: Tametſi contrarium defendat Couar. d.c.3.n.9. verſ. 8 ſeptimo, &c. Illa † quæſtio non inutilis hic addenda eſt: an mercator, qui merces carius vendit, ſi ſolutio differatur, quam ſi præſenti pecunia numeretur, pro manifeſto vſurario haberi debeat, ita vt in crimen prauitatis vſurariæ, adeoque in pœnam dicti c.quanquam 2. de vſur. in 6. quo teſtamentum vſurarij irritum eſſe ſtatuitur, incidat? Et illum incidere, ſicque tanquam manifeſtum vſurarium teſtari non poſſe, volunt Panormit. conſil.22. lib.1.& Andr. Sicul. conſil 96. col. 5. libr.4. 9 Sed † contrarium, ſaltem conſuetudine ita dictante, verius propterea eſſe videtur: tum quod pœna iſthæc odioſa ſit, & auferat hominibus teſtandi libertatem, quæ omni iure conceſ- 10 ſa eſt l.1. Cod. de ſacroſ. Eccl. & ſimilibus tum quod † Reip. maxime interſit, vt teſtamenta ſuum ſortiantur effectum, l. vel negare 4. ff. teſtament. quemadm. aperiant. Sicuti & alias celebrans contractum, qui communiter pro licito habetur, quamuis alioquin iſte contractatus vſurariam ſapiat prauitatem, non idcirco tamen vſurarius manifeſtus dicitur, arg. l. quis ſit fugitiuus 17.§. apud Labeonem 12. ff. de ædilit. edict. Dec. in l.1.num. 17. verſ. ſed certe iſta concluſio, & in l. procurator 11 7.num.7. Cod. de edend. Siquidem † contractus ex conſuetudine licitus, & permiſſus iudicatur, arg. l. quid ergo 3. §. 1. ibi, vel his, quæ in regione obſeruantur. ff. de contrar. & vti. act. tut. l. tutor, qui repertorium 7.§. quæ autem ſunt. 10. verſ. ex ceteris cauſis ſecundum morem prouinciæ, ff. de admin. & peric. tutor. l. cum ſeruus 39.§. apud Iulianum. 1. verſ. in vſurarũ autẽ quãtitate mos regionis erit ſequendus. ff. de leg.1. l.1. in princ.

g locum etiam in Iudæis? Reſp. [g] quod non: ſed eorum teſtamenta valent, etiã ſi publice exerceant vſurariam prauitatem. Et ita videmus cõmuniter obſeruari, vt dicit Aret. conſil. 58. in vltimis verbis. Cum.n. Iudæi ſint extra gremium Eccleſiæ, non eſt de eis curandũ, vt dixi ſupra lib.2.§. Iudæus.

Quæro, an vſurarius manifeſtus poſſit donare cauſa mortis, dixi infra lib.4.§. Donatio. quæſt.7.

princ. ibi, ex more regionis, & l. in contraria. 37. ibi, quæ in regione frequentatur, ff. de vſur. Rolan. a Valle conſ. 75. num.43. lib.1.& conſ.96. num. 26. lib. 2. Straccha in tract. de mercat. par.1. num.38. Reuſner. d.part. 2. de iure teſt. c.47. num. vltim. *Harprec.*

g *Reſpond. quod non.*] Adde Alexand. conſil. 6. volum. 6: Socin. conſilio 70. 71. 72. volum. 7. Hi. ſin.609. *Gouean.*

QVÆSTIO XXVII.

SVMMARIA.

Ex Claro.

1 *Prælatus aut Clericus an poſſit teſtari.*
2 *Et an de bonis ſuis patrimonialibus, ſi nullos habeat propinquos*
3 *Et quid de bonis quæſitis poſt adeptum beneficium, ſeu prælaturam.*
4 *Et quid de bonis Eccleſiæ.*
5 *Et an poſſit dare licentiam Clerico teſtandi de bonis Eccleſiæ.*
6 *Et quid de bonis quæſitis ex fructibus Eccleſiæ.*
7 *Et an Papa poſſit concedere Prælatis, vt de huiuſmodi bonis poſſint teſtari.*
8 *Et quid de fructibus extantib. collectis in bonis Eccleſiæ.*
9 *Et an Clericus decedens ab inteſtato tales fructus ad hæredes ſuos tranſmittat.*
10 *Et an Clericus poſſit de quotidianis diſtributionib. teſtari.*

Ex Additionibus.

1 *Clerici, qui, & vnde dicti.*
2 *Prælatus, vel clericus quatenus teſtari poſſit.*
3 *An Papa queat dare clerico licentiam teſtandi de bonis Eccleſiæ, remiſſiue.*
4 *Quatenus pontifex ipſe teſtari valeat.*
5 *Imperator de rebus ad Imperium pertinentibus teſtari nequit.*

QVÆST. XXVII.

1 a *Væro nũquid Prælatus, aut Clericus [a] poſſit teſtari? Hæc eſt pulchra quæſtio, & ſæpiſſime contingit in practica. Præmitto ergo in primis pro intelligentia eorum, quæ dicenda ſunt, quod in hoc propoſito poſſunt conſiderari quinque genera bonorum: ſcilicet; Bona propria ſeu patrimonia-* b *lia ipſius Clerici, [b] ſiue Prælati. Item, bona Eccleſiæ, ſiue beneficij. Item, bona quæſita ex fructibus Eccleſiæ. Item, fructus collecti in bonis Eccleſiæ. Item, quotidianæ diſtributiones quas Clericus percipit in ipſa Eccleſia.*

2 *Circa [c] bona patrimonialia* c *videtur abſolute dicendum, quod quilibet Clericus, ſiue Prælatus, poſſit de eis ad ſui libitum diſponere, & teſtari; intellige, quando ſunt quæſita ante clericatum, vt ſtatim ſubijciam. Et hæc quidem concluſio de plano procedit, quando Prælatus habet filios, vel propinquos. Sed quid ſi nullos habeat propinquos, nunquid poterit in bonis ſuis patrimonialibus extraneum hæredem inſtituere, & eum Eccleſiæ præferre? Dubium facit text. in cap. Epiſcopus qui filios 12. quæſt.2. ibi. alium, quam Eccleſiam non relinquat hæredem. Sed dic, quod ille text. eſt potius conſilij, quam præcepti, vt ſentit gl. ibi; & ideo tene, quod poterit Prælatus teſtando præferre extraneum Eccleſiæ, & iſta eſt communis opin. vt atteſtatur Barbat. de præſtantia Card. in 3.q. baſilica primæ partis, poſt num.40. verſ. Nunc venio. quæ etiã eſt æquior: vt ſcilicet vnuſquiſque liberam de bonis ſuis diſponendi habeat facultatem.*

Sed quid dicendum de bonis patrimonialibus, quæſitis, poſtquam Clericus ad beneficium, ſeu prælaturam fuit promotus, nunquid etiam de illis poterit teſtari? Reſpon. Aut conſtat, quod Prælatus, vel Clericus, illa acquiſiuit ex patrimonio Eccleſiæ, vti eius contemplatione, & tunc nõ poteſt Clericus de eis teſtari: talia enim bona Eccleſiæ ſunt quæſita, non autem ipſi Clerico, aut Prælato. Aut vero conſtat, quod illa acquiſiuit ex ſuis laboribus, vel induſtria: & tunc efficiuntur propria ipſius Clerici, & conſequenter poterit de eis teſtari. Et hæc eſt cõmunis opi. vt dicit Corn. conſ.314 in littera A. lib.3. Sed quid ſi d *nihil probetur? Reſp. quod [d] in dubio, alio non docto, præſumptio eſt, quod ſint quæſita intuitu Eccleſiæ. Ita tenet Ioan. Andr. in c.3. de teſtam. quem ſequuntur communiter Doctores, vt ait Soc. conſ.91. num.1. lib.3. Dicit etiam Alber. in Auth. licentiam, poſt nu.3. C. de Epiſc. & cler. quod ita tenent communiter Can. Et hanc opin. dicit eſſe cõmunem Corn. conſ.88. in lit. R. lib. 2. & in*

ADDITIONES.

a *Clericus.*] Quæro hic, an Clericus teneatur ad ſui prædeceſſoris debita; Item & an ad fructus male perceptos, vide per Boer. deciſ.204. nu.48. 49. vbi quod ſic in debitis realibus non contractis poſt tranſitũ, alias ſecus. Item tenetur Clericus ad ſumptus medicinarum ſui prædeceſſoris, vt habetur per Iaſ. in conſil. 122. in 2.vol. quem ibi vide. Sed quis dicatur Clericus; vide Cagno. in l.2. num.21. ff. de orig. iur. & Clericorum priuilegia vide per Card. in Clem.1 de vit. & honeſt. cler. & Bertac. verb. clericorum priuilegia. *Giach.*

Nunquid prælatus aut clericus poſſit teſtari.] Hic 1 addendum, quod † clerici intelligãtur ſacerdotes Eccleſiæ, ſic dicti, vel quia cleri, id eſt, populi à Deo electi curã gerãt: vel quia ſorte diuina electi, id eſt, à Deo vocati & ordinati ſint. Etenim κλῆρος idẽ eſt Græcis, quod ſors Latinis & ideo clerici appellãtur; quia de ſorte Dñi partem habent, vt vult Iſidorus. in can.1. Diſt.21. in princ. vbi clericorum nomina, & gradus exponit. *Harprec.*

b *Ipſius clerici.*] Hic aduerte, quod cognitio, an quis ſit Clericus, vel ne, non ſpectat ad iudicẽ Eccleſiaſticum, per Rol. in conſ.4. nu.20. vbi concordantes conuocat, quibus adde vt per Campeg. reg. 437. nu.2. Idem de veſtib. per Rol. ibi. nu.27.& 33. Item clericum quem non eſſe, quõ probetur? vide Boer. deciſ.171. *Giach.*

c *Circa bona patrimonialia videtur abſolute di-* 2 *cendum, &c.*] De † bonis patrimonialib. vel hæreditarijs, vt ſunt hæreditates, legata, donationes, & ſimilia, poteſt Prælatus, Epiſcopus, vel clericus teſtari, & hæredem, quem velit, inſtituere, etiam ſi filios, vel propinquos non habeat: nec eccleſiã hæredem relinquere tenetur. Idque procedit nõ ſolum in bonis, quæ habuit ante clericatũ, ſed etiam in poſtea acquiſitis, ex ſuo tamen labore, & induſtria. Nam de bonis ex patrimonio eccleſiæ, vel contemplatione eius acquiſitis, teſtari prælatus, vel clericus non poterit; vt poſt Clar. noſtrum Didac. Couar. Viui. & alios, fuſius docent Michael Graſſ. lib. 1. recept. ſent. §. teſtamentum, q.34. num.1. & 2. & Nicol. Reuſn. in tract. de iure teſtamẽtor. part.2. c. 32.n.4.6. & 18. *Harprec.*

e *Quod in dubio.*] Itẽ per clericum acquiſita, de quibus bonis acquiſita cẽſeantur, vel è proprijs, vel ex illis eccleſię? vide clare atq. dilucide explicatum per Menoc. eius ſolemni tract. de arb. iud. caſ.129. vbi diſtinguẽdo ponit quattuor caſus. Sed quid ſi emit re pro alio, an cenſeatur de bonis eccleſię? vide per Corn. conſ.288. vol.4. Quid ſi adſint fructus beneficiorũ, allodalium, &